

Д. Бодненко // ІКТ в освіті, дослідженнях і промислі: інтеграція, гармонізація та передача знань : матеріали Міжнародної конференції ICTERI-2013. Херсон: Херсонський державний університет, 2013. – Режим доступу: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.415.8504&rep=rep1&type=pdf>.

2.Воронкин А. С. Соціальні мережі : еволюція, структура, аналіз. Освітні технології і суспільство : міжнародний електронний журнал. 2014. Т. 17. № 1. С. 650-675.

3.Гнатюк Р. Соціальні мережі: співвідношення позитиву і негативу? / [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://gazeta.dt.ua/family/socialni-merezhi-spivvidnoshennyarozitivu-i-negativu.html>.

4.Деркаченко Я. А. Соціальні мережі як середовище для технологій маніпулятивного впливу. Сучасний захист інформації. 2016. № 1. С. 51-59.

5.Кадемія М. Ю. Соціальні сервіси веб 2.0 в освітній діяльності [Електронний ресурс] // Матеріали методологічного семінару кафедри інформаційних технологій в освіті 2010-2011 р. Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. – Режим доступу: http://ito.vspu.net/SAIT/inst_kaf/kafedru/matem_fizuka_tex_osv/WWW/metod_semina_r/2008/kademiya/kademiya_2010-2011.htm

УДК 159.9:61

Митулинська О.Є.

заступник директора з методичної
роботи комунального закладу Тернопільської міської ради
«Станція юних техніків»
olenamyt@gmail.com

РОЛЬ ПСИХОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА У ФОРМУВАННІ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ШКОЛЯРА

Освітні реформи в Україні є частиною суспільних процесів оновлення, спрямованих на створення нових освітніх стандартів, впровадження інновацій, форм і методів роботи з дітьми, спрямованих на індивідуалізацію навчання, запровадження особистісно зорієнтованих педагогічних технологій, формування особистості, здатної постійно вчитися, вдосконалюватися, діяти і мислити в соціумі. Формування соціальної, комунікативної, цифрової та інших компетентностей – основне завдання педагогічних працівників у роботі з учнівською молоддю.

У новому Законі «Про освіту» компетентність декларована як динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистісних якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність [1].

Зрозуміло, що лише компетентний учитель, який володіє компетенціями, постійно працює над підвищенням особистого потенціалу, самоосвітою, впроваджує новизну, співпрацює з однодумцями, може вирішити наявні

проблеми навчання і виховання відповідно до освітніх парадигм.

Психологічна компетентність педагога є однією з основних, оскільки процеси взаємодії, розвитку особистості, обдарованості, створення сприятливого комунікативного середовища, у якому найкраще засвоюються навчальні процеси, виховні моменти, мають в основі психологічні знання. Психологічні процеси лежать в основі володіння педагогічною діагностикою, уміння педагога будувати педагогічно доцільні взаємини з суб'єктами навчання та здійснювати індивідуальну роботу на основі результатів педагогічного діагностування, знання основ вікової психології, психології міжособистісного та педагогічного спілкування, уміння розвивати в суб'єктів навчання інтерес до самовдосконалення.

Важливість психологічної компетентності розглядали чимало науковців (Н. Ф. Босак, Ю. В. Головач, М. І. Лук'янова, С. Д. Максименко, О. А. Палій, В. А. Родіонов та ін.), які присвятили свої наукові дослідження проблемі професійної, комунікативної, психологічної компетентності.

Учитель у школі, а особливо педагог у закладі позашкільної освіти, має надзвичайні потенційні можливості впливати на формування особистості, світогляду, політичних переконань, настроїв і моралі молодого покоління. Але реалізація цих можливостей залежить у кожному окремому випадку від особистих якостей педагога; важливу роль відіграють його талант, любов до дітей, бажання працювати.

Психологічна компетентність включає знання психологічних основ викладання навчального предмета, вікових особливостей, психічних станів вихованців, закономірностей сприйняття ними змісту навчального матеріалу. Педагог, який розвиває психологічну компетентність у межах своєї спеціальності, ставить перед вихованцями творчі завдання, володіє різними методами навчання і відповідно до теми, віку, обстановки може реалізувати освітню мету, відповідно до психологічних законів, закономірностей і механізмів засвоєння суб'єктами навчання знань і вмінь з виявленням особистісних якостей та з урахуванням емоційного стану, грамотно будує взаємостосунки в колективі [2].

Психологічно компетентний педагог уміє усвідомлювати та аналізувати мету, сенс та результати своєї діяльності, знає способи професійного самовдосконалення, уміє бачити недоліки у своїй роботі та керувати власним емоційним станом.

Великого значення надається сьогодні поняттю «емоційний інтелект». Адже, маючи високий рівень знань та володіючи відмінними вміннями, у вигравшій позиції буде людина, яка буде мати менший рівень знань і вмінь, але володіє емпатійними підходами, вміє будувати стосунки і організовувати командну роботу. А всі ці процеси підпорядковані психологічним законам і становлять основу психологічної компетентності вчителя.

Психологічна компетентність допомагає у міжособистісному та педагогічному спілкуванні, вміє розвивати інтерес до навчання у дітей, таким чином, це сприяє розкриттю дитячих талантів, у спілкуванні з батьками у допомозі скерувати обдарування дитини в певне русло, зрозуміти дитячі нахили

і допомогти у конструктивній співпраці і налагодженні позитивної взаємодії [3].

Провідну роль у формуванні компетенцій педагогів закладу позашкільної освіти «Станція юних техніків» відіграє система методичної роботи у закладі, а саме: діагностування методичних запитів, проведення засідань творчих груп за напрямками, робота методичної ради, Школи новопризначеного педагога, психолого-педагогічні семінари та тренінги, на яких висвітлюється багато питань психологічного спрямування, що стосуються побудови взаємин у дитячому колективі, роботи з батьками, з обдарованими дітьми, вирішення конфліктів у колективі, напрацювання вправ із самовдосконалення особистості, подолання емоційного вигорання. На семінарах «Оптимізація міжособистісних стосунків в колективі», «Формування професійної компетентності педагога», «Рефреймінг у роботі педагогічного працівника», «Способи подолання агресії у дітей», «Особливості поколінь сучасних дітей» та багато інших.

Висновок. Зміст психологічної компетентності педагога полягає у характері та специфіці діяльності. Зокрема, у тому, що у своїй повсякденній роботі створює умови, які сприяють підвищенню якості та ефективності навчально-виховного процесу, створюють сприятливий соціально-психологічний клімат у колективі вихованців, допомагають координувати співпрацю закладу освіти з сім'єю.

На формування психологічної компетентності педагога впливають різноманітні причини: суспільство в цілому, існуюча у ньому культура, мистецтво, наука, в оточенні яких формується особистість педагога. А також рівень самосвідомості, розвиток рефлексії, ставлення до власної компетентності як професійної цінності [4].

Від того, наскільки педагог володіє психологічною компетентністю, враховує це в освітній діяльності і як вміє її розвинути у вихованців, залежить наскільки дитина зможе розкрити свій таланти, самовизначитися і реалізувати в житті свої амбіції, життєвий потенціал і адаптацію до постійних змін у соціумі.

Література

1. Закон України «Про освіту». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
2. Кузьміна Н. В. Професионалізм педагогической деятельности / Н. В. Кузьміна, А. А. Реан. – СПб. : СПбГУ, 1993. – 63 с.
3. Лукьянова М. И. Психолого-педагогическая компетентность учителя : Диагностика и развитие / М. И. Лукьянова. – М. : Сфера, 2004. – 144 с.
4. Щербакова Т. Н. Психологическая компетентность учителя : акмеологический анализ : автореф. докт. психол. наук. – Ростов н/Д., 2006. – 504 с.